

Vredništvo:
na Travniku št. 277. l. nadst. (eno
ukrbi tudi na razpoložanje lista).

Priloge se za plačilo vsakega
osobila tudi v naslednjem letu.

Plača se za vsako nalogo vreden
sred. do se ostanilo samo enkrat na
tisoč, do dvakrat, 8 sred., do trikrat,
10 s. v. a. — Petri tega se vsak
krat 50 s. na štampilj.

V Gorici, v petek 2. julija 1869.

DOMOVINA.

TEČAJ III.

LIST 26.

Izhaja vsak petek.

Velja po polti polijana na celo leto
3 gold., na pol leta 1. gold. 50 s., na
četrt leta 30 s. Kdor sam po sebi po-
stavlja, plača na celo leto samo 2 g. 50
s., na 1/2 l. 1 g. 30 s., na četrt l. 70 s.
Naročila pisma in reklamacije naj
se pošiljajo vredništva.

Poznamo listi se prodajajo v Gorici
v bukvarnici K. Šekar-jevi na Traval-
ku po 6 soldov.

Sedanji stan reči v Trstu.

III.

V števil. 140 od 13. jun. t. l. je došel „Cittadino“
do vrhane svojih donacijacij. Pritoživa se, da ga
„Osservatore“ ne razume, ali namreč noče, sestavlja
svoje tožno pismo zoper gg. Cegnar-ja in Zora prav
po odvetniško; v 7 določnih točkah našteva vse njune
pregrhe (1) ter vpraša na zadnje: „Kaj ve odgovoriti
na vse to opazko „Osservatore“? — Naj posnamemo mi
samo nekaj stavkov iz „Citt.“ ovih točnih točk, da bi
tatelji naši vidijo, kaj vse smo volk jagajetu očitali. O
in Z. sta po „Citt.“ „politiška agitatorja v zmišlu
meglene slovenske kraljevine“, „sejta ipso facto luliko
med mestom in okolico“, „sočutikata v okolišne zade-
ve, mereča na to, da bi sogrela mladini glave, da bi
popustivši delo tokala za nevarnimi domišljijami (ki-
mērami)“, „C. in Z. kompromitujeta vlado.“ Tchno
je posebno to podtikanje: „Prav, za prav jo politička
agitacija gg. Z. in C. pristna sestra tistih rovarij, ki
so rodile ni davno Ljubljanske dogodke in lani tiste
tako žalostne reči v Trstu.“ „Močnani“ — pravi posled-
njič — „pač vedó, zakaj se vedno bojó (hanno ben di
che allarmarsi), ko slišijo dišje namene in sklepe za
boritov, ko slišijo ponavljati rek: *Trst je naš! Smrt
judom!* ker vedó, kdo so tisti, ki tako govorijo — neved-
na drhal (plebo), ki je celó lahko, da postane fanatič-
na, — uboga, ki pa ima v rokah tisuč puš (marsičkov)
tudi še krvavo! in sluša povelja — vsa druga, ko spre-
ve in „blogo“. — V drugi polovici svojega govora
ta vladnemu časniku „sočutje za slovensko maso“
Trstu in neprijaznost do slovenske večine v Dalmaciji
(in to po pravici) ter pravi, naj se („Oss.“) varuje,
da ga Nj. vzv. Möring ne prime, kakor uni dan-
la Dalmatinski namestnik Wagner. Na „avstrijsko domo-
vino“, s katero se Slovenci ponašajo, pravi „Citt.“, naj
bi se „Oss.“ preveč ne zanašal in ž njo ne izpodrival
„domišljene (?) italijanske domovine“ v Trstu. „Av-
strijsko domoljubje Slovencev v Ljubljani se je poka-
zalo več ko je bilo treba s tem, da so Nemci in c. k.
oficirje kamnjali; tako se kaže tudi domoljubnost Ceg-
narjevih in Zor-ovih Slovencev s tem, da Tržaške me-
ščane zasramujejo in dražijo. In kdor noče tega razu-
meti, slabše za nj.“ Tako „Citt.“, ki je z navedenim
sostavkom samega sebe prekosil.

Na vse to kaj je odgovoril „Osservatore“? Nič!

Ta „nič“ jemlje „Citt.“ vseh zadovoljen na znanje v
listu 141. od 13. j. In, ako se ne molimo, gre od tistih
mal z našo rečjo v Trstu nekako navzdol; pojdenuje
nam to dvoje dogodkov: razpuščenju okolišnega. bata-
lijona in prepoved taborn pri Fernetiču — oboje, kakor
se kuže, Progressovecom na ljubo.

Da nas ne bo pa nihče dolžil, da smo lagali, ko
smo rekli, da ni „Oss.“ na zgorej našete reči nič
odgovoril, moramo to brz popraviti. „Oss.“ je prinesel
v listu 134 od 14. j. dolg, dolg sostavek z naslovom:
„Poslednje homatije v Ljubljani in Tržaški „Cittadino“,
pa ne da bi v njem izpodbijal „Citt.“ ove ovade, am-
pak mu dokazuje le nedoslednost sploh in posebno tu-
di v razpravljanji slovenskih in slovanških zadev in ga
ta pa tam prav dobro čee, a ves spis nap ne grejo.

Ogled po svetu.

Avstrijsko-ogerska država.

Z Dunaja. Delegaciji ste sklicani za na 11. t. m.
Ta pot boste zborovali na Dunaji.

Govorilo se je že spet te dni o porazumku s
Čehi. Da bi le enkrat res bilo!

Dalmatinski namestnik, finl. Wagner (precej
priazen Slovanom), je neki zato na Dunaji, da se pogo-
varja na dotičnih mestih zastran cesarjovega polovanja
v Dalmaciji.

Izmed v poslednjem listu „Dom.“ napovedanih
novomimenovanih šolskih nadzornikov naj naznamimo
ko to le za slovenske dežele odločene: Za Kranjsko je
imenovan za ljudske šole dr. Jarec, na Štajarskem za
realne predmete v srednjih šolah (zraven g. Holzinger-
ja) dr. Wretschko, doslej prof. na Dunaji; za ljudske
šole naš rojak dr. Močnik. V Istri bo nadzornik za re-
alne predmete in administr. gospodarstv. referent, znani
Dalmatinski rodoljub dr. M. Klaič, bivši nadz. ljudskih
šol v Dalmaciji.

Na Čskem bodo v kratkem volitve kakih 80 de-
želnih poslancev (namesto umrlih, ali takih, ki so se
odpovedali). Teh volitev se narodnjaci vlečejo, toda iz-
voljenci ne pojdejo v zbor, dokler se ne dožene porazu-
mek s Čehi.

V Lvovu je bil 27. t. m. tabor poljskih volilcev;
večina ni zadovoljna s postopanjem in politiko poljskih
poslancev v državnem zboru na Dunaji.

Podlistek.

Cvetlica.

Sp. Jos. Furlani.

Cvetlica vsa rudeča,
Uzór živahnosti,
Na travniku cveteča
Vsa v rosi se blišči.

Oj rožica premila!
Zakaj pa že blešči?
Skor nježnost si zgubila
Zmēr manj in manj dišči.

Vročina jo prepeka
Ves ljubi, božji dan;
Ko solnce je kraj teka,
Prereven je njo stan:

Vse steblo ji je suho,
Življenja nima več,
Nje lice žolto, gluho
Hitl se v slamo leč.

Mladost! takó se vmika
Živahnost ti in svet;
Kmal' grobna ti motika
Zagrebe ves tvoj cvēt.

Kresi sv. Ivana.

Sinoči, 23. junija, tedaj zvečer pred godom sv.
Ivana Krstnika, je gorelo po tominskih hribih čudo vo-
liko kresov. Meni, na visokem hribu prebivajočemu, je
ta množica pozemeljskih zvezd posebno radost delala,
zlasti zato, ker sem kresom sv. Ivana podtikal ta-le
trojni pomēn:

1.) Kresi sv. Ivana pomenijo zahvalo za solnčno
svitlobo in gorkoto.

O sv. Ivanu so namreč dnevi nar bolj dolgi, no-
či pa nar krajše. Našim očem se vidi, kakor bi solnce
te dni ne hotelo za gorami biti, ampak vedno z viso-
cega neba na nas gledati. V jutro zgodaj vstaja, kakor
bi se mu prav zelo mudilo, potem pa se pomika po nar
dolži cesti naprej, kakor bi se bilo zahoda. Te dni
vpliva njegova svitloba in gorkota na našo zemljo po
nar več ur. In ta svitloba, in ta gorkota, kako dobro
de! Vsem stvarjem se po nji vpliva življenje; brez nje pa
je le smrt.

Zavoljo te dobrodejnosti so že naši prededje, ma-
likovavni Slovenci, s kresovi na znanje dajali svojo
hvaležnost. Kresi namreč imajo, kakor solnce, toda le
manjšo mero svitlobe in gorkote in se darujejo Stvar-
niku v zahvalo za dobrodejno svitlobo in gorkoto, ki
nam jo po solncu pošilja.

Iz Ljubljane. Protest Kranjske duhovščine zoper znano adreso mestn. starešinstva Ljubljanskega, v za-
devali Vevške tepežnje se glasi tako-le 9):

Prezvišeni gospod!

Po časnikih se je razglasila spomenica, ki jo je poslal ljubljanski mestni odbor slavnim e. kr. minister-
stvom notranjih zadev, pravosodja, nauka in deželne
brambe glede obžalovanja vrednih dogodkov, ki so se
vršili 23. maj. t. l. v ljubljanski okolici in tudi v mestu.

Po pravici se je zavzela vsa dežela, ko je izvedela
iz te spomenice, da prvi in glavni vzrok vseh v njej
nabesedanih nerodnost je vedenje duhovščine. Ako ljubljanski
„Tagblatt“, ki je boje organ tukajšnjega konstitu-
cionalnega društva, ne poliva le neprenehoma vsega, kar
je našemu narodu drago, čestito in sveto, s skelečim
lugom zasmehovanja in zaničevanja, temuč še posebno
duhovščino obrekuje in črni z vsakršnimi sovražnimi
iznajdbami vse napak obračaje, bi se morda dalo še
zamolčati tako blodje časniško razposajenosti, ker je
navadno zastonj vsako odbljanje zoper njega.

Vse kaj drugega pa je, ako odbor glavnega mesta
proklinjavno strelo zaničevanja spušča na duhovščino.
Od skupščine 30 razumnih mož se sme po pravici pri-
čakovati, da stori tak korak, kakoršen je pošiljatev spo-
menice štirim slavnim e. kr. ministerstvom, le po zre-
lem premislu in še le tedaj, ko se je na tanko o tem
posvetovala. Če pa brezozirno obsodi ves stan, ki je
skoz stoletja med prvimi podpiral stebel pravne in
družbinske reda, ga celo ovaja in toži pred slavno
e. kr. vlado in javnim mnenjem, da se pregreša zoper
družbinski red in da zamerjuje postav, so taka obsoda
nikakor ne more prezirati. Ko bi na tako neprizanesljivo
teptanje duhovščina molčala, bilo bi to toliko, kakor tla
spod sebe prepustiti in pregrešiti se zoper svete dolž-
nosti, ktere ima do sebe in do vernikov. Zatorej se
drznejše prespoštljivo podpisani to spomenico Vaši Vzvi-
šenosti predložiti, da blagovolite obzir imeti na njo.

Mestni odbor toži duhovščino, da ne spozna svojega
poklica za podučevanje in dušno odgojevanje ljudstva.
Kakor je osupna ta pripoznava od one strani, od ktere
bi se je nar. manj nadjali, da je duhovščina poklicana,
biti ljudstvu učiteljica in dušna odgojiteljica; kakor je
všečna v tej pripoznavi izrečena priterditelj, da ima
duhovščina pri ljudskih učilnicah in odgojilnicah nar-
važniši delež: tako odločno se mora ta neslišana zatož-
ba vsega stanja zavrniti kot djanje vpijoče krivice.

Golovo res, gojiti v ljudstvu krščansko pravost in

*) Po „Zg. Danici.“

Vr.

2.) Kresi sv. Ivana pomenijo zahvalo za dar sve-
te vere.

Kakor solnce, tako ima tudi sv. vera svetlobo in
gorkoto; kajti ona preganja z resnicami od Boga raz-
odetimi nevednost in dvomo, ki so dušna tema, pa vpe-
ljuje spoznanje in jasno prepričanje v nar. viših rečeh,
ter ugrevja in vnema ljudi za občudovanja vredna do-
bra dela.

Zato se imenuje Začetnik sv. vere „luč ljudi“, od
sv. Ivana pa se bere, da „je prišel v pričevanje, da je
pričeval od luči“. Torej je prav primerno, da se o rojst-
nem godu sv. Ivana spominjamo to „luči“, pa krese za-
žigamo v zahvalo za svetlobo in gorkoto, ktera prihaja
od tiste „luči“.

3.) Kresi sv. Ivana pomenijo slednjič hrepenenje po
rešenji iz teme in mraza.

Imela sta svoje dni tema in mraz skrivno posve-
tovanje, posvetovala sta se — o tem le vprašaji: Kako
bi bilo mogoče umoriti cvetje slovensko?

Iz tega posvetovanja se je zvaril — tako pravijo
hudobni jeziki — nek „zakon brez prič“ med temo in
mrazom; spoznala sta namreč, da bo skupno djanje nar-
zdatniše morilo. Tema in mraz sta si še dandanašnji
zvesta. Oba morita cvetje slovensko. Tema zakriva z
oblaki ptujih jezikov solnce omike, da bi ne prišla svi-
tloba do „cvetja“; mraz pa trga „Slovensko“, da bi ne
mogla kri ljubezni vsem udom deliti gorkote.

Kdo bi tedaj ne želel rešenja iz teme in mraza?
To željo, to hrepenenje po rešenji naj naznanjajo po
vsi Sloveniji kresi sv. Ivana!

A. Ž.

poštenost, ga zmiraj bolj olikovati in izobraževati v vsem
vedstvu, ki spada v njegovo okrožje, z eno besedo:
naravnim napredkom — to je bila naloga, ktero je duhov-
ščina od nekdanj akušala pri ljudstvu spolnovati in jo še
skuša. Na to merijo njene pridige, njeni krščanski
nauki za odrasle in za otroke, njeno podučevanje v šoli
in drugo občevaranje z onimi, ki so njeni skrbi zročeni.
Tisne prič bo vsak dan pripravljenih pričati zvestobo,
s ktero se je duhovščina odlikovala v tem svojem delo-
krogu, pričati dobro ime, ki si ga je pridobila in vir-
dila še daleč zunaj mej domače škofije. Njej se ni bati,
da bi jo kdo na laž stavil, če trdi, da je ona prva
odprla pot izobraževanju slovenskega ljudstva. Izmed
ljudstva izrasla, med njim živi in zatorej dobro pozna
njegove vsakršne potrebe in nadloge, zato ji naravni na-
gon srca xeleva darovati vse svoje moči pospeševanju
dušnega in telesnega blagostanja tistega ljudstva. Du-
hovščina ravno je prva resno likati začela ljudski jezik,
v katerem edino ima narod sredstva za omiko in napre-
dek. Ona ravno je že zdavnaj, preden so bile redne šole,
ljudstvo brati učila, mu zidala šole, napravljala, toliko
šolskih zalog, imela zasebne šole. Duhovščina — ona
skrbi za napravo in razširjatev vsakovrstnih ljudskih
spisov; privablja s svojim vplivom tisne udov k Mohor-
jevi družbi, ktera je ravno v ta namen ustanovljena,
ona s tem, da brati veli, poblažuje versko in uravsko
čutilo, kakor tudi pristojno zunanje vedenje; ona pa tudi
ob enem pospešuje častni blagor ljudstva, ker mu na-
znanjuje viro, iz ktere si more zajemati poduka v raz-
nih gospodarskih oddelkih. Naj le pošlje mestni odbor
svoje poročnike med ljudstvo: lahko mu bodo povedali,
kako duhovščina pospešuje sadjorejo, napravljaje dre-
vesnice, posebno pa avilstvo zanašajo murbinah dreves,
vinstva v rabo jemaje žlahtnih trt, kako obdelovaje
pusta tla spodbada ljudstvo k enakim poskušujam in
s tem po svoji moči pomaga lajšati bitko sodo. Go-
tovo iz dna srca neradi govorimo o lastnih zaslugah.
Le brezumno dolženje mestnega odbora nas je prisililo,
da jih nismo zamolčali. Sicer sami dobro sprevidimo,
da še nikako svoje naloge nismo dovršili, in da imamo
še lep kos dela pred seboj, kterege se pa ne branimo,
temuč truditi se hočemo, da ga z Božjo pomočjo dokon-
čamo. Tudi nam še na misel ne pride, da bi prezirali
unstranske zasloge, ki so si jih drugi za narodno omiko
pridobili; vendar pa menimo, da brez žaljenja onih, ki
so prijazni pravemu napredku našega naroda, amamo
ponosno pred mestni odbor stopiti in ga vprašati, če še
more kak stan v delavnosti za ljudsko omiko in na-
predek z našim meriti. Posluževaje se tiskarstva in za-
sebnost občevarje z verniki je sijajno delala duhovščina,
za ta namen, in da bi ga dosegla, ni nikdar vedoma
rabila pripomočkov postavno prepovedanih. Nasproti
takovim radovoljnim darežljivostim se ne sramuje mestni
odbor, duhovščino v očeh krščanske srenje, pred slavno
vlado in v javnem mnenju sploh dolžiti, češ, da „ona,
ne da bi s kerščansko ljubeznijo in z zgledom kerščan-
skega terpljenja v okom prišla neutajljivi sirovosti src in
zanašanju na telesno moč, svoj zdatni vpliv velikrat ravno
v nasprotno stran obrača.“ V takem očitaniu ni ne duha
ne sluha pravičnosti. Če bi kdor si bodi izmed nas v
tem času, ko moramo vedno na vse strani oboroženi
biti proti naj strupenejšim puščam obrekovanja, za
smehovanja in zaničevanja, varovaje nar. svetejšo nedo-
takljive lastnine človeštva, če bi v tej brambli kateri kako
veljavno postavu prelomil, sej nismo izven postav in
ne nad postavu, tudi ne zahtevamo izjeme za se: mestni
odbor naj le duhovskega prestopnika postav brez ozira
naznani pri dotični gospodski, da se po sodnijski pre-
iskavi resnica prav poizvé in postavam zadosti.

(Dalje prih.)

— Odbor „Slov. Matice“ je imel 24. jun. sejo.
Obravnavale so se te-le reči: Tajnik je naznanil, da je
pristopilo od poslednje seje 64 novih udov, letnikov in
ustanovnikov. — Knjižnica Goriška bi rada pristopila
kot ustanovnica, ko bi se ji dale tudi dosedaj izdane
knjige. Odbor je ta pogoj sprejel. — Prof. Iv. Macun
v Zagrebu je naprošen, naj bi prepustil Matici pisma
Stanko Vraza, da jih ona porabi. — „Koledar“ Maticin
se že tiska; tako se že tudi vrezuje „atlant“. — Ro-
kopis Schödlner-jeve „fizike“ je pripravljen za tisk;
sklenjeno je, da se ga napravi 2500 iztisov. Prestav-

Ijanje Sebödler-jevo „geognosija“ je prevzel Zafic. — Tudi se že tiska nova izdava Vodnikovih pesmi s razlaganjem; vreduje jih Fr. Levstik. — Bukva, ki jih da „Matica“ letos na svetlo, dobijo vsi sedanji in tudi ti, ki prihodnji udje, kateri do konca leta pristopijo. — Odboren je opravilski red za prihodnji občni zbor. — „Sokolovi“ telovadski učni knjigi pripomore v „Matica“. — 8 pribranjeno gotovino je ukupila „M.“ eno hišo na Bregu. — Nollieva ponudba zastran vredenja „načnega slovarja“ se je odločila za prihodnjo sejo. — Občni zbor bo v drugi polovici meseca septembra.

Ogersko. V Pošti zboruje zdaj nek nenavaden zbor — zbor škofov in duhovskih in svetnih poslancev ogerskih katoličanov pod predsedništvom primata Šimora. Namen tega katoliškega zbora je, napraviti kaka volilna pravila za voljenje katoliških poslancev za prihodnji tak zbor, ki bo imel ustanoviti tako imenovano „autonomijo“ katoliške cerkve na Ogerskem. Autonomija bi obetala v tem, da bi se vdeleževali tudi svetni (neduhovni) ljudje vseh tistih cerkvenih zadev, ki niso po obče-cerkvenih postavah pridržane samim škofom in duhovnim. — Sedanji zbor je le pripravljen in šteje okoli sto zbornikov, (ker niso vsi poslanci prišli). Slavnostni rodoljub Deak in minister bogočastja Eötyös se tudi pridno prizadevata, da ne ostane zbor brez zaželenega vpolna.

Vnanje dožele.

Italija. V Florenciji se zdaj preiskuje, ali so se res nekateri poslanci (desničarji) kak dobiček po nepoštenem naklonili o priliki, ko je šlo za upravo tabaka. Tako so jih, namreč, uni mesec javno v parlamentu dolžili levičarji. Enega teh obdolževancev, Lobbila-o, je hotel nekdo tiste dni potem po noči na ulici zavrtno umoriti; brž ko ne, da ne bi mogel pričati zoper obdolženca. V sled tega so bili poskusi vstaje v republikanskem zmislu v mnogih večih mestih, v Milanu, Genui, itd. Zdaj je zopet vse tiho.

Na Francoskem se je snidel novo izvoljeni predstavodajavni zbor, pa bo le malo časa zboroval.

Dopisi.

Iz Plavi 25. junija — r — (Posvečenje nove cerkve). Blizo sred poti med Solkanom in Kanalom, na obeh bregovih Soče, so Plave. Kakor ni lepšega pogleda, kedar kdo potuje, ko, če naleti vsako toliko na kako snažno cerkev, če se mu smehljajo s prijaznih homeov bele kapele nasproti: tako pusto in dolgočasno je, če se pelje ali hodi po samotnih krajih memo raztresenih hiš z na pol divjimi prebivalci. Res, da tudi naravna lepota krajev popotnika razveseljuje, a na zadnje, če še kaj višega pozna, ko hrib in log, ko zver in dob, mu vendar le vpade sreč, ako mora pogrešati središč omike — cerkva. — Da! cerkev v vasi je ognjišče krščanske omike, tem več, če jo tudi šola podpira. — Tako je bilo ob Sočkih bregovih. Od Solkana do Kanala ali do Deskle pred Kanalom ni si ga slišal zvona, vse je bilo — dasiravno je dolina prav romantična — pusto, divje. Hiše na levem bregu spadajo pod Desklo, raztresene vasice na desnem pa pod Gorenje Polje, na gorenjem koncu Kanalske doline. Na dolenjem koncu pod Gorenje Polje spadajočih hiš in vasi je premožna kapelica sv. Ahacija v Prelesji. Neprilichnost, da stoji duhovnijska cerkev na koncu 3 ure na dolgo raztresenih hiš, se je spoznala že pred kakimi 40 leti; že takrat so mislili zidati novo cerkev v Ložicah (bolj doli proti sredi), toda ni šlo; razširili so raji Gorenje-Poljsko. Ali misel, da bi bilo vendar le primernejše zidati za nižje vasi novo cerkev na sredi, gojila se je vedno, pa še le zdaj v poslednjih 3 letih uredila. — Lepa nova cerkev, ki jo je zidal zidarSKI mojster Martinuzzi, stoji na precej visokem mestu v vasi Plavéh na desnem bregu, takrajnim Plavém nasproti; potujočega po Kanalski cesti na levem bregu te že od daleč pozdravlja. Temeljni kamen za njo je položil prč. g. dekan Kanalski, A. Wolf, 24. junija 1867, kajti izvolili so novi cerkvi varuha sv. Ivana Krstnika; dodelana je bila lanske poletje; stala je 6,500 gold. in zidala se na cerkveno stroške (sv. Ahacija), samo za zvišanje zvonika je zložila srenja 100 gold. — To

cerkev so Nj. okoc. prč. knez-nadškof Goriski, dr. Andrej Gollmayr, na god njenega patrona, pretekli četrtek, 24. junija, svečano posvetili. Zbralo se je k redki in jako pomenljivi tej slavnosti 28 duhovnov iz Kanalskega, Brd in Gorice. Ob 8^{1/2} so se sv. opravilo pričelo in trajalo do 12^{3/4}; pridigal je pred cerkvijo O. Staro. Poveljevala je svečanost tudi ta okoliščina, da je na novo posvečenem altari prvi sv. mašo pel območni duhovnik iz Plavi, ravno kar z Dunaja došli pred. gosp. doktor sv. Pisma, Jožef Gaberjovčič; prevz. nadškof so mu pa asistovali (t. j. bila je mala pontifikalna maša). V dr. Gaberjovčičevih starišev hiši (polec. cerkve) je bil tudi obed za Nj. okocelencijo in duhovščino. Kakor hitro se napravi stanovanje za duhovnika (hiša je že ukupljena), ustanovi se v Plavéh nov vikarijat; ki bo štel kakih 400 duš. — In tako tedaj „zvonovi, zvono“ k molitvi in delu budite, Sočko dolino razveseljuje, sreča stanovavcev požahonjete na veko in veko!

Iz Trsta 28. junija. Pretekli teden so nam častniki donesli imena doželnih šolskih svetovavcev in nadzornikov, od Nj. Veličanstva potrjenih. V neklih krajih zamorejo biti z njimi zadovoljni (kakor pri Vas na Goriskem in v Istri), ali ne takó pri nas v Trstu i okolici. Tukaj se je gledalo samo na Laho **, in, kakor da bi v Tržaški okolici ne enega Slovenca ne bilo, izbralo je Tržaško mestno starešinstvo tri trde Laho za nadzornike ljudskih šol v okolici. Gospodje baron Pascatini, dr. Plecchia in De Riu, kako bote vi prosojevali stan okoličnih šol, ako ne umete jezika, ki do sedaj služi kot učni jezik onim šolam? Ali mar zahtevate, da bi se v čisto slovenskih okoličnih šolah vpeljal italijanski kot učni jezik? Tudi mogoče, ker vam §. 6. nove šolske postave tega ne krati, posebno ako ravna to, kakor do sedaj, in vam bode trn v peti vsak, kdor slovensko govori. Že sem čul nekega okoličnega renegata (lahona), ki je kmeto zmerjal: „Sramota je, da znate tako malo italijanskega jezika!“ Lansko leto je bil vendar g. Nabergoj eden nadzornikov okoličnih šol, a letos so tudi njega odvrgli, pač ne morda zato, ker se je zadužil v znani napitnici odpovedal pravice, katero mu podeluje §. 19. Pa naj se ga odpovemo, ali ne strogo po njem deržimo, enako nam skoraj koristi. Toliko se ti mestni gospodje širokoustijo, da jim je mar le za napredek i blagostanje ljudsko. Napredek i blagostanje pa se po njih mnenji le s pomočjo italijanščine zadočiti more. Pa ne pomislijo, da s tem sebi nasprotujejo, ker ljudstvo demoralizujejo; kjer se pa širi demoralizacija, gotovo ni blagostanja. Ali je mar prav, da so otroci sramujejo, da še celo zaničujejo materinski svoj jezik? Kedar pa mlajši starišev ne spoštujejo, bodo morda spoštovali poglavarje in postavo, kedar odrastejo? In tako je, ako ne v mestu, v predmestjih Tržaških, kjer so večidel rokodelci, večina Slovenci, a svoje otroke pošiljajo v laške šole, da se navzamejo laškega duha, in stariše, ki ne znajo toliko, zaničujejo in se jih sramujejo. Iz taceh otrok pridejo in se iskotijo naj strupenejši renegati. V mestnih šolah se že dovolj napeljujejo italijanski otroci, da se dobro nauče, da spoštujejo ljubijo in gojijo italijanski jezik. Za Nemce je tudi preskrbljeno, ker imajo c. k. normalko, mnogo privatnih šol in c. k. državni gimnazij. Samo za Slovence je naj slabeje. V predmestnih šolah: Scoreola, Aquedotto, Barriera, Rena nuova je več slovenskih otrok. Govorilo se je že, da naj se napravi v teh šolah italijansko-slovenski oddelek, pa komisija, ki se je imela o potrebi te vpeljave prepričati, je dokazala, da prav majhina peščica učencev onih šol zna slovenski — vsi hočejo biti Italijani!! Gotovo! Nobenemu ni všeč, ako ga s „ščavo“ in „bänkolo“ zmerjajo i psujejo. — Zato, ako količkaj italijanskega znajo, že hočejo veljati za čiste Italijane, in se slovensčine sramujejo. Drugi pa, in teh

*) Nova zvonova sta bila ulita letošnjo spomlad v Gorici v Polli-Brodovi zvonarnici in tehtata skup okoli 24 centov (14 + 9). Odhujeta se po tem, da imata morda prva v naši nadškofiji slovenske napise, in sicer te-le:

Predhodnik sveti in Krstnik,	Trojico sveto pravi, o Marija!
Bod' varuh naš in pomočnik!	Da vsa zmod nam izgine hudobija.
Naj oznanjam žalost al' veselje,	Potrebno je le mo:
Svetlo bodi moje vam povedje!	Bogu služiti pošteno.

**) Gosp. nadzornik Štimpel zna tudi slovenski in je pošten in pravičen mož.

ni malo, kakor sem se dovolj prepričal, nočejo hoditi v italijansko šolo—in, ako imajo predaleč v okolišne šole—ostanajo popoluoma brez nauka in so torej popoluoma zanemarjeni. Pa kakó da bi to napako odpravili, za to si mestni očetje las ne belijo. Okoličani nimajo čvrstih zagovornikov, in ako bi hotel kdo kje za njih prid govoriti, se ga skoro boje, ker se s tem „zamerijo mestu“, od kterež živč dobivajo!

Pa še nekaj. Kakor si pustijo nekteri svetinjo jezika oskruniti, tako se že mnogi sramujejo svoje lepe narodne noše. Od lauskih julijskih homatij, ko so lahi za njimi vpili: „fuora le braghe curte!“ („proč kratkohlade!“—okoličani nosijo, namreč, kratke, krog kolena široke, nezvezane hlače), so se posebno neki mlajši in delavci zelo poprijeli dolgih hlač in bolj furlanske nošnje, vzlasti kedar imajo kaj v mestu opraviti.

Zensko sicer bolj trdijo svojo nošo, in krasno jo videti zale okolišne dekleta posebno ob nedeljah in praznikih v njih narodni obleki: belo pečo (ruto) na glavi, modro (plavo) krilo, spodej z rdečim trakom obšito, slovensko trobojnico, kar pa nikakor ni demonstracija, ker se od pamtiveka tako nosijo. Pa laški spak ne more videti modro barve. Modro je vendar podoba zvestobe in Trst se ponaša s pridevkom „città fedelissima“ (naj zvestejše mesto). Trikolor italijanski zahteva zeleno barvo, zato po Trstu, kjer so po stacionah podkupljeni laški „zelenci“, silijo okoličankam zelena krila, ali pa rdeča s zelenim trakom. Se vo, da se mogo, ki ne razumejo, kaj to pomeni, morda tudi ker kupijo zeleno ali rdečo robo bolj ceno, dajo preslepiti, in zato jo videti v okolici Tržaške že mnogo zelenih kril z rdečim trakom, ali rdečih s zelenim trakom, česar nekda ni bilo. Šivelje tudi, ki ne umejo, kaj če to reči, izgovarjajo se s tem: „Zdaj je taka moda.“ Da! laška moda, ali slovenska ne bi smela biti. V nošnji jo res avoboden vank, da se nosi kakor mu drago, samo da je počteno, ali velikokrat ljudje iz vnanje obleke znotranji značaj osebe prenošajo. Nu torej, okoličanke Tržaške, ki ste vrlo Slovenke: držite se, kakor svojega jezika, tako tudi svoje lepe narodne noše, ako bi tudi komu v oči bodlali!

Ravno ko sem ta spis dokončal, pride mi pod roko nek „Avviso di Concorso“ (razpis službe) za novo ustanovljeno ljudsko šolo v ulicah „Lazzaretto vecchio“ blizu najstarejše šole, mestne c. k. normalke. Zakaj neki nova šola blizu druge?

Zato, ker je normalka nemška; treba jo torej spodriniti, kakor se hoče vsakako spodriniti v novem mestu državni gimnazi, zato ker je nemški, z mestnim laškim gimnazijem. V to svrhu so tudi že nakanili predati državni laški gimnazi, da bi nemški sam ob sebi odpadel. To je moje subjektivno mnenje; ali je resnično, bode pokazala bodočnost.

Domači novičar.

(V c. k. poskuševališču za svilstvo v Gorici) so se udeležili letos podučevanja in skušenj profes. in voditelja te naprave, gosp. Haberlandta, učenci iz Bukovine, Českega, severnega in južn. Tiroljskega, Primorskega, Kranjskega, Štajarskega, Istre, Beneškega in Dalmacije. Med učenci so bili svilorejci, svilni fabrikantje, profesorji in učitelji. Od jutra do večera so sedeli ti učenci pri drobnogledu vse pazljivo opazovaje, ter so se prav poganjali za predstvo. — Razen navadne murvove sviloprejke, so se redile tudi hrastovke (Yama may), ajlantovke (Bombyx cynthia) in bezgovke, ki jih je prav mikavno videti. — Svilo odmotavati se je učila ena gospodična iz Grada. Učenci so se na zadnje preskušali in dobili spričevala.

(Deželno šolsko svetovavstvo). Vladni „Osservatore Triestino“ od 30. jun. t. l. priobčuje to-le:

Oznani

zastran pričetka deželnega šolskega svetovavstva pokn. grofij Goriške in Gradišanske.

Dež. šolsko svetovavstvo za Gorico in Gradišče sestavljeno po postavi od 10. marca 1869 začne opravljati svoja opravila 1. julija 1869; od tega dne naprej prevzame ono šolske zadeve od viših cerkvenih oblastij in šolskih nadzornikov (cerkvenih).

V Trstu 24. jun. 1869.

Voditelj c. k. namestništva za Trst in Primorsko
Möring fml.

— Včeraj ob 6. uri popoldne je imelo novo deželno šolsko svetovavstvo prvo sejo.

(Za mestnega župana v Gorici) je izvolilo starostinstvo 26. t. m. z dvema tretjinama glasov (s 16) c. k. okrožno-sodnijskega svetovavca, g. Aleksandra pl. Claricini a (dosedanega predsednika kmetijske družbe). Dokler ni od cesarja potrjen, opravlja službo župana starosta, g. dr. Rimondo.

„Slovenskemu Narodu.“

Prosimo, gospod kollega „Narod“, recite Vašemu gosp. dopisniku Δ v Gradcu (v štev. 75 „Sl. N.“ od 29. jun.), naj prebere v časih „Olikanoga Slovenca“, da ne bo tako surovo razsajal, kedar bo imel kaj pisati v cenjeni Vaš list. Popred sam tako-le piše: „V „Triglavu“ in po njem tudi v „Domovini“ sem bral, da se je nekdo predrznil „mistifikacijo“ imenovati, kar sem vam nedavno v privatnem pismu sporočil o John-ovem generalnem zapovedji gledé Huynovo čelo in njenega vodenja na Velčom.“ Že v naslednjem stavku pa: „Jaz sicer ne vem, od kod jemljeta imenovana lista nesramnost (sic), nekaj kot mistifikacijo Vašega lista med svetom razglajati, o čemur nimata nar manjega zanesljivega sporočila, ako se noče zanesljivo imenovati, kar sta morabiti „Triglav“ in „Domovina“ v kakih smeteh pobrala, ali kar se jima je je—pijanima v pijanosti natvezalo.“ Kdor takó piše, res ni sposoben, da bi „maniro“ učil „Narodove“ tovarše, in ko bi hotel, bila bi to naj ostudnejša „nesramnost“ in „predrznost.“

„Smeti“, v kterih je pobrala „Domovina“ svoj popravek zaradi John-ovega gen. povelja (v l. 25.) so to-le:

(Ein apokrypher Generalbefehl). Die auch vom „Triglav“ in der vorigen Nummer reproduzierte Notiz des „Slov. Narod“ betreffend einen Erlass des Generals John, scheint auf einer Mystifikation zu beruhen, indem uns von kompetenter Seite versichert wird, dass ein, welchen Namen immer habendes Schriftstück solchen oder ähnlichen Inhaltes, wie er in der erwähnten Notiz mitgetheilt wird, nicht existirt. „Trigl.“ Nr. 50, 21. 6.

„Po njem“—kakor ste sami rekli—po „Triglavu“ je posnela „Dom.“ svoje čisto nedolžne besede, s kterimi je hotela le počteno preklicati nekaj, kar je bila tudi ona razglasila, pa se ji je moralo zdeti po pozneji „Triglav“-ovi noticiji apokrifno. Je li to pregreha, če časnikar pazi, da čitateljem vedoma kaj neresničnega ne pove? In pa kakšno hododelstvo je neki to, če časnik o časniku reče—ne očita mu—da je ta ali ta vest v njem znabiti „mistifikacija“? Ni bilo li mogoče, da bi bili naši prekanjeni nasprotniki „Narod“ mistifikali z namenom, da bi bili imeli potem vzrok, se nad njim znositi in ovajati ga? Tacih reči g. Δ znabiti ne ve; mi vemo, da ni nemogoče, tudi „Sl. Narod“ mistifikati. Sicer pa ne razumemo, zakaj bi se imelo več verjeti „Slov. Narodu“, ko „Triglavu“. „Nesramni“ dopisnik Δ naj sodi zdaj sam, kdo je „pijan“, „Trigl.“ in „Dom.“, ali—on sam.—Pri vsej njegovi surovosti smo mu pa vendar hvaležni za priobčenje teksta gen. John-ovega povelja.

Borsni kurs 30. junija Mettall. 62:85; narodno po sojilo 70:85; London 124:65; adžjo srebra 121:75; cekini 5:92.

Leterijske številke. V Trstu 26. 6. 73. 31. 58. 21. 4.

Žitna cena v Gorici: Pšenica stara po 2 gld. 60 kr.; letošnja do 2:20; (goriški kaznanik); turšica 1:53 do — turšica bela 1:45; ječmen, delan 3:— do —; nedelan 1:70; fižol 2:— do —; ajda 1:30; oves 1:30.

(1) OGLASNIK.

Zahvala.

Ko sem bil prevzel gostilnico „pri zlatem križu“ (pri Lizi), sem razglasil to po „Domovini“, s prošnjo, da bi me blagovolilo obilo gostov počlaščevati. Zdaj čez leto in dan me veseli, da prav veliko in odličnih gostov k meni zahaja; posebnó čast pa mi izkazujejo slovenski č. gg. duhovni in župani iz vseh krajev, kterim je moja hiša kakor nekakšen narodni dom. Silni me torej dolžnost, ponižno zahvaliti se vsem č. gg. gostom; naj bi me, prosim, tudi v prihodnje ne zapustili!

Jožef Kotnik, gostilničar.